

Unamuno eta Madrileko diskriminazioak

Deia, 1983-07-26.

Campion-en exenplua ondo datorkigu euskaldunei Madrilen hango ez diren edo *hango egiten* ez diren idazleak edo beste alorretako profesionalak nola hartzen dituzten ikusteko.

Oraintsu Grosso nobelagile andaluzak hau bera esaten zidan.

Baina Campionen kasu honetan ba da adierazgarri den zerbait: don Miguel de Unamuno bera da, Campionen balioaz konturatuz gero, honen nobela baten kritika egiterakoan¹ zekenkeria ezagun hau salatzen duela: "Vuelve a presentarse el señor Campión en el mundo literario español con una novela (*Blancos y Negros*) que no sabemos si correrá la misma injusta suerte de algunos de sus anteriores trabajos, no conocidos en general cuanto merecen serlo. Es el señor Campión, en efecto, una de las víctimas que los más de los críticos profesionales sienten hacia cuanto de Madrid no sale, desvío que en vano se trata de negar. Así es que no ha llegado aún la hora de sentencia para el señor Campión. El comentar la última producción de la más lamentable decadencia de cualquiera de los consagrados, o la primera salida de tono de cualquiera de los que más bullen en los cotarros de la corte, impide a la cooperativa crítica fijarse en trabajos como aquel briosísimo y hermoso ensayo sobre Víctor Hugo que doce años ha publicó el señor Campión en Tolosa de Guipúzcoa (!!!)".

Mirespen seinuak ere don Migelenak dira, noski.

Bilbotar ospetsu honek berak ere ba zuken bere baitan zer pentsa eta hausnartu, gai honetaz beraz. Bilbon eta euskaldun eta euskaltzale bezala bere burua nabarmendu izan balu, ez zuen inoiz izan zuen ezagutza izango, ez eta Salamancako errektoregoa irabaziko; ez eta espainolen atxekidura hura, eta hau!, irabaziko bere herritarren aurka eta bere jatorriko hizkuntzaganako gutxiespena erakutsi izan ez bazuen.

Madrilen prezioak jartzen dizkiote ohore eta postuei.

Gure Barandiaran bat, Mitxelena bat, Madrilen eta hango zerbitzuan ari izan balira, bestelako itzala eta ezagutza izango zutekeen Estatuarengandik.

Bolívarrek ere, orain ondo hila dagoenean eta hark irabaziak eztabaidatzerik ez duenean, eta, bestalde, haren laudakizun bidez espainolak izan ziren lurretako gizonak Espainaren garaieran politikoa jasotzen lagundu dezaioketenean, orain, beraz, agertzen da panegirista merkerik, hitz xuriskak jarioan, bizirik aurrean eta aurrez aurre zeukatenean "matxinatu" eta "traidore" bazen ere.

Campioni ez zizkioten barkatu don Migelek kritikan aipatzen zituen balore horiek:

"Las tendencias y sentimientos del autor, su ardiente regionalismo, su odio al jacobinismo centralizador y al unitarismo español".

¹ *Revista Crítica de Historia y Literatura Españolas, Portuguesas e Hispanoamericanas*. Madrid, año III, nº 2, febrero 1898, pp. 59-63. Vol. VI Obras Completas de Afrodísio Aguado, S.A.